

Gebelikte Riskli Durumlar

Zümrüt Bilgin

HEDEFLER

Bu bölümün çalışmasıyla aşağıdaki bilgi, beceri ve tutumlar kazanılır

- Anne-bebek sağlığını etkileyen risk faktörlerini belirleyebilme
- Gebeyi çevresiyle bir bütün olarak ele alarak risk faktörleri yönünden değerlendirebilme
- Riskli gebeliklerde erken tanının önemini kavrayabilme
- Risk gruplarında anne fetüs sağlığının korunması ve geliştirilmesine yönelik gerekli önlemleri alabilme
- Gebelikte hipertansif durumları kavrayabilme
- Sistemik hastalıkların gebeliğe etkisini belirleyebilme
- Muayene ettiği gebelerde risk faktörlerini ayırt edebilme
- Gebeye, risklere özgü bakım verebilme
- Yatarak tedavi alan riskli gebelere taburculuk eğitimi yapabilme
- Gebelerin sağlık sorunlarına yönelik sağlık bakım planı uygulayabilme
- Kanama hakkında ön tanısı için anamnez ve fizik muayene ipuçlarını kullanabilme
- Riskli gebeliklere uygun laboratuvar ve görüntüleme sonuçlarından yararlanabilme
- Riskli durumlarda anne ve fetüs sağlığını geliştirmeye yönelik koruyucu, tedavi ve rehabilite edici eğitimleri verebilme
- Gebelikte ortaya çıkan sağlık sorununun çözümünde ailesi ile işbirliği yapabilme

BAŞLIKLAR

Gebeliği Etkileyen Kronik/Gebeliğin Ortaya Çıkardığı Sağlık Sorunları

- Gebelik ve hipertansif durumlar
- Gebelik ve diyabet
- Gebelik ve tiroid hastalıkları
- Gebelik ve kardiyovasküler hastalıklar
- Gebelik ve venöz trombo emboli
- Gebelik ve astım
- Gebelik ve epilepsi
- Gebelik ve deri hastalıkları

ÇALIŞMA SORULARI

1. Gebelikte hipertansif durumlar nasıl sınıflandırılır?
2. Gebelikte hipertansiyonun komplikasyonlarını sıralayınız.
3. Diyabetin maternal ve fetal komplikasyonları nelerdir?
4. Kardiyovasküler hastalıkların maternal etkilerini sıralayınız.
5. Gebelikte venöz tromboemboli nedenlerini nelerdir?
6. Gebelik ve hipotiroidinin fetal etkilerini nelerdir?
7. Gebelikte enfeksiyon hastalıklarının olası komplikasyonları nelerdir?
8. Gebelikte en sık görülen anemi ve klinik belirtileri nelerdir?
9. Adölesan gebeliğin fetal etkileri nelerdir?
10. Preterm eyleme neden olan risk faktörleri nedir?
11. Previaya neden olan risk faktörleri nedir?
12. Previanın maternal ve fetal komplikasyonları nedir?
13. Dekolman plesantanın etyolojisine neden olan faktörler nelerdir?
14. Erken membran rüptürünün fetal etkileri nelerdir?
15. Erken gebelik kanamalarına neden olan faktörleri nelerdir?
16. Düşük sonrası ebelik bakımını açıklayınız.
17. Çoğul gebelikte ebelik ve hemşirelik bakımının önemini açıklayınız
18. Çoğul gebelik komplikasyonlarını yazınız.
19. Hiperemezise neden olan risk faktörleri nelerdir?

KAYNAKLAR

- Acil Obstetrik Bakım Yönetim Rehberi. T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı. Yayın No:930 Ankara, 2014
- Adadioğlu, Ö., Oğuz, S. (2016). Epilepsi ve öz bakım. *Epilepsi Dergisi*, 22 (1):1-4.
- Akdağ, G.İ. Algın, D.O., Erdinç, O. (2016). Epilepsi. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 38 (özel sayı 1):35-41.
- Aktaş, A. (2016). Gebelik ve astım. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(2):424-425.
- Aktaş, A. (2016). Gebelikte astım tedavisi. *Astım Bülteni*, 1:1-7.
- Aktaş, A., Pekkolay, Z. (2016). Gebelikte tiroid hastalıkları ve tedavisi. *J Clin Exp Invest*, 7(1):119-123.
- Aktaş-Demir N, Asan A, Ayaz C ve ark. *Klimik Dergisi* 2013;26 (Özel Sayı 1): 12-9
- Alexander, E.K., Pearce, E.N., Brent, G.A., Brown, R.S., Chen, H., Dosiou, C., Grobman, W.A., Laurberg, P., Lazarus, J.H., Mandel, S.J., Peeters, R.P., Sullivan, S. (2017). Guidelines of the american thyroid association for the diagnosis and management of thyroid disease during pregnancy and the postpartum. *American Thyroid Association* 27(3):315-389.
- Ali, R. Gebelikte hematolojik komplikasyonlar ve maliniteye yaklaşım.6.İlk Basamak Kursu. 46-61. Erişim http://www.thd.org.tr/thdData/userfiles/file/6_IBK_09.pdf
- Andersen, AS, Andersen BR, Beck M, Bergholt T, Hvas AM, Kløve S, Nørhølk L, Pedersen B.W., Virkus, R.A., Vorbeck, C.S. (2016). Venous thromboembolism-prophylaxis, diagnosis and treatment. Approved by the Danish Society of Obstetrics and Gynecology at the National Sandbjerg Guideline Meeting in Svendborg in January.
- Api, O., Api, M. (2013). Gebelik ve Hipertansiyon. *Türkiye Klinikleri J Endocrin-Special Topics*, 6(3):79-91.
- Api, O., Breyman, C., Çetiner, M., Demir, C., Ecder, T. (2015).Diagnosis and treatment of iron deficiency anemia during pregnancy and the postpartum period:Iron deficiency anemia working group consensus report. *Turk J Obstet Gynecol*, 12:173-178.

- Avrupa Kardiyoloji Derneği'nin (ESC) Gebelikte Kardiyovasküler Hastalıkların Tedavisi için Görev Grubu. (2011). Gebelikte kardiyovasküler hastalıkların tedavisine ilişkin ESC kılavuzları. *Türk. European Heart Journal*, 32,3147-3197.
- Aydın, D. (2013). Adölesan gebelik ve adölesan annelik. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 16 (4):250-254.
- Aynoğlu, Ö. (2014). 35 yaş üzeri doğum yapan gebelerin demografik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Kocatepe Tıp Dergisi Kocatepe Medical Journal*, 15(2):152-155.
- Bacterial sepsis in pregnancy. Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG). RCOG Green-top Guideline No. 64a 2012; 2-14.
- Bacterial sepsis in pregnancy. Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG). RCOG Green-top Guideline No. 64a 2-14.
- Bates, S.M., Middeldorp, S., Rodger, M., James, A.H., Greer, I. (2016). Guidance for the treatment and prevention of obstetric-associated venous thromboembolism. *J Thromb Thrombolysis*, 41:92-128.
- Batum, M., Kısabay, A., Yılmaz, H. (2017). Gebelikte Antiepileptik Seçimi Nasıl Olmalı?. *Epilepsi*, 23(2):41-50.
- Baykal, Z., Er Güneri, S. (2016). Gebeliği etkileyen sağlık durumları. Ü. Sevil, G. Ertem (Ed.). *Perinatoloji ve Bakım içinde* (s. 254-293). Ankara:Nobel Tıp Kitabevleri.
- Bilge, Ç., Şahin, N. (2015). Gebelik ve tiroid hastalıkları. *KASHED*, 2(1):1-14.
- Bilge, Ç., Kızılkaya Beji, N. (2015). Adölesan gebelikler ve üreme sağlığı sorunları. *Kadın Cinsel Sağlığı Androloji Bülteni*, 154-156. Erişim Adresi: <http://www.journalagent.com/androloji/pdfs/>
- Bitirgen, E., Köşüş, A., Namlı Kalem, M., Duran, M., Köşüş, N. (2016). Gebelikte cilt hastalıkları. *Jinekoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi*, 13(2):79-83.
- Brenta, G., Vaisman, M., Sgarb, J.A., Bergoglio, L.M., Andrada, N.C., Bravo, P.P., Orlandi, A.M., Graf, H. (2013). Clinical practice guidelines for the management of hypothyroidism. *Arq Bras Endocrinol Metab*. 57(4):265-298.
- British Guideline on The Management of Asthma. (2016). Asthma in pregnancy. A National Clinical Guideline. ISBN 978 1 909103 47 4, Revised edition published
- Can Gürkan, Ö., Toraman, B. (2013). Gebelik dermatozları ve hemşirelik bakımı. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 8 (22):19-35.
- Canbakan, S. (2010). Gebelik ve laktasyonda astım. *Solunum Hastalıkları*, 21(2):68-74.Çelik, N. Çilingir, B.M. (2017). Gebelik Ve Astım. *Jinekoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi*, 14(1):30-33.
- Casey, E., Hayes, N., Ross, A. (2013). Obstetric critical care. *European Society of Intensive Care Medicine*, 1-79.
- Chickenpox in pregnancy. Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG). RCOG Green-top Guideline No. 13 2015; 2 -17
- Chowdhury, S., Rahman, M., Moniruddin, A.B.M. (2014). Anemia in pregnancy. *Medicine Today*, 26 (01):1-4v
- Çakır, E. (2014). Gestasyonel diyabetes mellitus tanısı. *Selçuk Tıp Derg.*, 30(1):39-41.
- Çelik N. Saruhan A. (2016). Gebelikte riskli durumlar. Ü. Sevil, G. Ertem (Ed.). *Perinatoloji ve Bakım içinde* (s.169-246). Ankara:Nobel Tıp Kitabevleri.
- Çınar, N., Hıra, S. (2017). Adölesan annelik. *J Hum Rhythm*, 3(1):15-19.
- Değirmenci, H. (2018). Gebelerde Hipertansiyona Güncel Yaklaşım. *Erzincan Tıp Dergisi*, 1(1):20-27.
- Demirezer Bolat A., FE Akın, Tayfur Yürekli Ö. Gebelikte Hepatit B Virus Enfeksiyonu Annedenden Bebeğe Geçişte Etkili Risk Faktörleri ve Yönetimi. *J Clin Anal Med* 2015;6(2): 262-267 .
- Department of Health, Government of South Australia. South Australian Perinatal Practice Guidelines South Australian Maternal & Neonatal Clinical Network. (2016). Pruritic urticarial papules and plaques of pregnancy (PUPPP). 1-4.
- Durgun Ozan, Y., Ertuğrul, M., Okumuş, H. (2012). Preeklampsi Tanılama, Değerlendirme ve Hemşirelik Yönetimi. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 2:59-65.
- EACS European AIDS Clinical Society. EACS Kılavuz 7.1 V. Bölüm 2014;1-88
- Erişgin, Z., Ayyıldız, M. (2016). Gebelik ve epilepsi. *Düzce Tıp Fakültesi Dergisi*, 18(1):35-41.
- Erişgin, Z., Ayyıldız, M. Erten, N., Erişgin, Z. (2016). Gebelikte Epilepsi Tedavisinde Yeni Nesil Antiepileptik İlaçlar. *Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 11(3):297-303.

- Erten, N., Erişgin, Z. (2014). Gebelikte Epilepsi Tedavisinde Yeni Nesil Antiepileptik İlaçlar. Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 11(3):297-303.
- Esim Büyükbayrak, E. Erken Başlangıçlı Preeklampsi İçin İlk Üç Ay Risk Değerlendirmesi. Türkiye Maternal Fetal Tıp ve Perinatoloji Derneği, 1-4.
- Evsen, M.S., Ender Soyduñ, H., Özler, A., Başaranoğlu, S., Karaçor, T., Yalınkaya, A., Uçmak, D., Kaya, M. (2012). Gebeliğe Bağlı İntrahepatik Kolestaz Olgularında Trombosit Sayı ve Fonksiyonunun Değerlendirilmesi. Perinatoloji Dergisi, 20(2):45-48.
- Friedman, A.M., D'Alton, M.E. (2016). Venous thromboembolism bundle: Risk assessment and prophylaxis for obstetric patients. Semin Perinatol, 40(2):87-92.
- Gebelik öncesi, sırası ve sonrasında hipertiroidizmin (aşırı tiroid faaliyeti) saptanması ve tedavisi. (2014). Erişim Adresi: <https://www.hormone.org/>
- Gebelikte Venöz Tromboembolizm Yönetim Rehberi. Erişim adresi <http://www.ihs.gov.tr/indir/ceku/gebelikte-venoztromboembolizmyonetimrehberi.pdf>
- Gezginç, K., Yazıcı, F., Sayal, H.B. (2013). Gebeliğin Hipertansif Hastalıkları:Derleme. Tıp Araştırmaları Dergisi, 11:1-9.
- Görgülü, Ü., Fesci, H. (2011). Epilepsi ile yaşam:epilepsinin psikososyal etkileri. Göztepe Tıp Dergisi, 26 (1):27-32.
- Güleç, D., Sevil, Ü. (2013). Gebelik İntrahepatik Kolestazı ve Hemşirelik Bakımı. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 29(2):95-103.
- Günşar F. Gebelik ve Hepatit B Virüs Enfeksiyonu. Güncel Gastroenteroloji 16/4 (2012);299-302.
- Han, S., Crowther, C.A., Middleton, P., Heatley, E. (2013). Different types of dietary advice for women with gestational diabetes mellitus (Review). Cochrane Collaboration and published in the Cochrane Library. 3 Published by John Wiley & Sons, Ltd. Erişim Adresi:<http://www.cochranelibrary.com/>
- Han. S., Middleton, P., Crowther, C.A. (2012). Exercise for pregnant women for preventing gestational diabetes mellitus (Review). Cochrane Collaboration and published in the Cochrane Library. 7 Published by John Wiley & Sons, Ltd. Erişim Adresi:<http://www.cochranelibrary.com/>
- HIV/AIDS Tanı Tedavi Rehberi. Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Sağlık Bakanlığı Yayın No: 919 Ankara, 2013
- Höbek Akarsu, R., Oskay, Ü. (2015).Gebelikte Venöz Tromboemboli ve Hemşirelik Bakımı. Medeniyet Medical Journal 30(2):89-95.
- III. Viral Hepatit Tanı ve Tedavi Rehberi. Viral Hepatitle Savaşım Derneği. 2011;1-58.
- Influenza vaccination during pregnancy (and in women planning pregnancy). The Royal Australian and New Zealand College of Obstetricians and Gynaecologists (RANZCOG). C- Obs 2017;45-52
- Influenza vaccination during pregnancy(and in women planning pregnancy). RANZCOG. 2016 C- Obs 45: 1-11.
- İnan Yüksel, E., Turgut Erdemir, A., Turan, E., Kiremitçi, Ü., Gürel, M.S. (2011). Gebeliğe özgü dermatozlar ve tedavileri. İstanbul Tıp Derg., 12(1):30-35.
- James, D., Steer, P., Weiner, C. et al. (2010). Pregnancy and laboratory studies: a reference table for clinicians. Obstet Gynecol, 115(4):868.
- Jones, S.V., Ambros-Rudolph, C., Nelson-Piercy, C. (2014). Skin disease in pregnancy. BMJ, 348:g3489.
- Kaba, M. (2013). Gebelik ve tiroid hormonları. Kocatepe Tıp Dergisi, 14(3):160-166.
- Kahraman, H. (2017). Gebelikte tiroid hastalıkları. Klinik Gelişim, 70-90. Erişim Adresi: <http://www.klinikgelisim.org.tr/eskisayi/cilt21sayi1/hakkikahraman.pdf>
- Kara Uzun, A., Şimşek Orhon, Ş. (2013). Adölesan gebeliklerin anne ve bebek sağlığına olan etkileri. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası, 66 (1):20-23.
- Karcaaltın Caba, C., Kandemir, Ö. (2010). Gebelik ve diyabette insulin tedavisi. Türk Jinekoloji ve Obstetrik Derneği Dergisi, 7:(Özel Sayı 1):29-36.
- Kartal, M. Farklı Yaş Gruplarında Tiroid Değerlendirmesi. Turkish Family Physcian. 2(2):23-27 Erişim adresi:www.turkishfamilyphysician.com (10.06.2018).
- Kıyak Çađlayan, E., Engin-Üstün, Y. (2015). Gebelik ve venöz tromboembolizm. Jinokoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi, 12(1):48-51.

- Kızılkaya Beji N, Yılmaz T. (2017). Kronik Sağlık Sorunları ve Gebelik. N. Kızılkaya Beji (Ed.). Kadın Sağlığı ve Hastalıkları içinde (s.533-555). Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul:Nobel Tıp Kitabevleri.
- Kızılkaya Beji N, Yılmaz T. Kronik Sağlık Sorunları ve Gebelik.Kızılkaya Beji N (Editör). Kadın Sağlığı ve Hastalıkları. 50. Yıl Yayınları. Nobel Tıp Kitabevleri 2015, s.474-495.
- Kızılkaya Beji, N., Yılmaz, T. (2017). Kronik Sağlık Sorunları ve Gebelik. Kızılkaya Beji N, (editör). Kadın Sağlığı ve Hastalıkları içind (s.545-547). Geliştirilmiş 2. Baskı, İstanbul:Nobel Tıp Kitabevleri
- Kirlek, F., Öztürk Can, H. (2016). Postpartum dönem. Ü. Sevil, G. Ertem (Ed.). Perinatoloji ve Bakım içinde (s.409-485). Ankara:Nobel Tıp Kitabevleri.
- Kumru, S. (2014). Gebelik diyabetinde tarama ve tanı testleri:güncel durum. Perinatoloji Dergisi, 22(1):42-52
- Kurtoğlu, S., Özdemir, A. (2017). Fetüs ve Yenidoğanda Hipertiroidi:Tanı ve Tedavi Yaklaşımları. Türk Pediatri Ars., 52,1-9.
- Kut, A., Salgür, F., Çaycı, Ö., Türkcan, C. (2015). Adölesan gebelikler ve birinci basamak sağlık hizmetlerinde izlem. Smyrna Tıp Dergisi, 54-62.
- Kutlu, G., Erdal, A., Aydoğan, S.B. Gomceli, Y.E. İnan, L. (2012). Gebelik sırasında epilepsili kadınların takip ve tedavisi. Journal of Neurological Sciences (Turkish) 29:(3):527-534.
- Küçük, M., Yavaşoğlu, İ., Kadıköylü, G., Bolaman, Z. (2011). Gebelik ve hematoloji. Nobel Med., 7 (3):10-17.
- Küçükgöz Güleç, Ü., Tuncay Özgünen, F., Evrücke, İ.C., Demir, S.C. (2013). Gebelikte Anemi. Archives Medical Review Journal, 22(3):300-316.
- Kütük, S. (2012). Adölesan gebelik riskleri ve sorunları. Türk Aile Hek Derg.,;16 (Suppl):31-34.
- Maharajan, A., Aye, C., Ratnavel, R., Burova, E. (2013). Skin eruptions specific to pregnancy:an overview. The Obstetrician & Gynaecologist, 15:233-240.
- Management of hepatitis B in pregnancy. Management of Hepatitis B in Pregnancy The Royal Australian and New Zealand College of Obstetricians and Gynaecologists (RANZCOG). C-Obs 50 2016;2-13
- Management of hepatitis B in pregnancy. The Royal Australian and New Zealand College of Obstetricians and Gynaecologists (RANZCOG). C-Obs 50 2016;2-9
- Management of perinatal infections. Australasian Society for Infectious Diseases (ASID) Inc. 2014;1-92 <https://www.asid.net.au/documents/item/368>
- Management of Varicella Infection (Chickenpox) in Pregnancy. SOGC Clinical Practice Guideline, No. 274, March 2012
- Maternal Group B Streptococcus in pregnancy:screening and management. Maternal Group B Streptococcus in pregnancy:screening and management. The Royal Australian and New Zealand College of Obstetricians and Gynaecologists (RANZCOG). C-Obs 19 2016;1-13.
- Maternity Guidelines -Management of Asthma in pregnancy (GL789) December 2014
- Mermit Çilingir, B. (2017). Gebelik ve astım. Jinekoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi, 14(1):30-33.
- Mnaltsakanyan, K., Rosario-Sim, M., Caboral-Stevens, M. (2014). A review of the treatment options for gestational diabetes:the evidence base. Journal of Diabetes Nursing, 18 (4):156-161.
- Mohanty, R., Patnaik, S., Ramani, B. (2014). Subclinical hypothyroidism during pregnancy: a clinical review. Indian Journal of Clinical Practice 25(5):449-454.
- Motha, M.B.C. Dias, T.D. (2015). Diabetes mellitus in pregnancy. Sri Lanka Journal of Obstetrics and Gynaecology, 1-6.
- Narin MA, Dede S, Narin R. Gebelikte Kronik Hepatit B Yönetimi. **Bozok Tıp Derg** 2016;6(2):48-52.
- Niflioğlu, G.G., Lebe, B. (2014). Gestasyonel pemfigoid:ışık mikroskopik ve direkt immünflöresan bulguları. Türk Patoloji Derg., 30:152-154.
- Noctor, E., Dunne, F.A. (2014). Practical guide to pregnancy complicated by diabetes. Diabetes & Primary Care, 16(3):146-153.
- Oğuz, A. (2016). Gestasyonel Diyabet. KSU Tıp Fak Der., 11(1):26- 29.
- Okoroh, E.M., Azonobi, I.C., Grosse, S.D., Grant, A.M., Atrash, H.K., James, A.H. (2012). Prevention of venous thromboembolism in pregnancy:a review of guidelines 2000-2011. J Womens Health (Larchmt), 21(6):611-615.

- Oksay, Ü. (2017). Gebelik komplikasyonu sonucu gelişen riskli durumlar ve hemşirelik yaklaşımı. N. Kızılkaya Beji (Ed.). Kadın Sağlığı ve Hastalıkları içinde (s. 507-529). Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul:Nobel Tıp Kitabevleri.
- Özcan, M., Akpınar, M., Altun, D., Sarıcı, S.Ü. (2016). Anti-E ve Rh uyumsuzluğu birlikteliği: immünizasyondan hangisi sorumlu?. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi, 59,61-63.
- Özkaya, M.O., Köse, S.A. (2014). Gestasyonel diyabet:güncel durum. Perinatoloji Dergisi, 22 (2):105-109.
- Özsu, S., Uzun, O. (2015). Gebelerde pulmoner tromboembolinin tanı ve tedavisi. Tuberk Toraks, 63(2):132-139.
- Pavord, S., Myers, B., Robinson, S., Allard, S., Strong, J., Oppenheimer, C. (2012). On behalf of the British Committee for Standards in Haematology. UK guidelines on the management of iron deficiency in Pregnancy. British Journal of Haematology, 156:588-600.
- Pavord, S., Myers, B., Robinson, S., Allard, S., Strong, J., Oppenheimer, C. (2012). UK guidelines on the management of iron deficiency in pregnancy. British Journal of Haematology Guideline (BJH). British Journal of Haematology, 156:588-600.
- Reid, S.M., Middleton, P., Cossich M.C., Crowther, C.A. (2010). Interventions for clinical and subclinical hypothyroidism in pregnancy. Cochrane Database Syst Rev. CD007752.
- Rifaioğlu, E.N., Bülbül, Şen, B., Ekiz, Ö., Atik, E., Doğramacı, A.Ç. (2016). Clobetasol postpartum gestasyonel pemfigoid:topikal klobetazole iyi cevap. Journal of Clinical and Analytical Medicine, 7(suppl 2):133-135.
- Royal College of Obstetricians and Gynaecologists. (RCOG). (2011). Antepartum Haemorrhage. RCOG Green-top Guideline No. 63. Erişim Adresi: <https://www.rcog.org.uk/>
- Rubella in Ppegancy. King Edward Memorial Hospital Clinical Guidelines: Obstetrics & Midwifery. Nursing & Midwifery Director OGCCU. 2015
- Sağlam F, Çakır B. (2012). Birinci Basamakta Tiroid Hastalıklarına Klinik Yaklaşım. Ankara Medical Journal, 12 (3):136-139.
- Saruhan, A. (2016). Gebelikte Riskli Durumlar. Ü. Sevil, G. Ertem (Ed.). Ediger, D. (2015). Astım ve gebelik. Güncel Göğüs Hastalıkları Serisi, 3(2):223-23.
- Sävervall, C., Sand, F.L., Thomsen, S.F. (2015). Dermatological diseases associated with pregnancy:pemphigoid gestationis, polymorphic eruption of pregnancy, intrahepatic cholestasis of pregnancy, and atopic eruption of pregnancy. Hindawi Publishing Corporation Dermatology Research and Practice 979635, 1-8<http://dx.doi.org/10.1155/2015/979635>
- Scottish Intercollegiate Guidelines Network. Management of diabetes. ISBN 978 1 905813 58 2, 2014 Erişim Adresi:www.sign.ac.uk/guidelines/fulltext/50/index.html.
- Senti, J., Thiele, D.K., Anderson, C.M. (2012). Maternal vitamin D status as a critical determinant in gestational diabetes. JOGNN, 41:328-338.
- Seremet Kürklü, N., Ayaz, A. (2015). D vitamini ve gestasyonel diyabet. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 4(3):454-467.
- So, M., MacIsaac, R.J., Grossmann, M. (2012). Hypothyroidism. Reprinted from Australian Family Physician 41(8):556-562.
- Society of Obstetricians and Gynaecologists of Canada (SOGC). (2014).Venous thromboembolism and antithrombotic therapy in pregnancy. J Obstet Gynaecol Can, 36(6):527-553.
- Society of Obstetricians and Gynaecologists of Canada (SOGC). (2015). Adolescent pregnancy guidelines. J Obstet Gynaecol Can, 37(8):740-756.
- South Australian Perinatal Practice Guidelines. (2014). Epilepsy and pregnancy management. 1-13. South Australian Perinatal Practice Guidelines workgroup at: cywhs.perinatalprotocol@health.sa.gov.au
- South Australian Perinatal Practice Guidelines. (2016). Anaemia in pregnancy. South Australian Maternal & Neonatal Community of Practice, 2-20v
- South Australian Perinatal Practice Guidelines. Asthma in pregnancy. SA Maternal & Neonatal Clinical Network Contact:South Australian Perinatal Practice Guidelines, Erişim Adresi:workgroup at: cywhs.perinatalprotocol@health.sa.gov.au
- South Australian Perinatal Practice Guidelines. South Australian Maternal & Neonatal Clinical Network. (2014). Cardiac disease in pregnancy. 1-35 South Australian Perinatal Practice Guidelines Workgroup at: cywhs.perinatalprotocol@health.sa.gov.au

- Sucu M, Çetin C, Özürmeli M, Khatib G, Çetin C, Evrücke C. Gebelik ve HIV Enfeksiyonu. Arşiv Kaynak Tarama Dergisi 2016;25(4):522-535.
- Şen, C., Yayla, M., Api, O., Yapar Eyi, E.G., Artunç Ülkümen, B. (2016). Gebelikte diyabet:tanı ve tedavi. Türk perinatoloji derneği uygulama rehberi. Perinatoloji Dergisi, 24(2):110-127.
- Şolt, A., Yazıcı, S. (2015). Adölesan gebelikler. HSP, 2(2):241-248.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü (SB-SAGM). (2014). Türkiye Kadın Sağlığı Araştırması. p.4-11. Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü Yayın No : SB-SAG/5. Ankara:Erişim Adresi:<http://ekutup-hane.sagem.gov.tr/> (Erişim tarihi:01.02.2018).
- T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı. Acil Obstetrik Bakım Ebe/Hemşire Katılımcı Kitabı. Sağlık Bakanlığı Yayın Numarası:993, Sistem Ofset Bas. Yay. San. ve Tic. Ltd. Şti. Ankara 2015
- T.C. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Kadın ve Üreme Sağlığı Daire Başkanlığı. (2014). Acil obstetrik bakım yönetim rehberi. Yayın No:930 Ankara: Erişim Adresi:<https://dosyaism.saglik.gov.tr/>
- Takmaz S. (2009). Gebelikte görülen fizyolojik deri bulgularının ve gebeliğe özgü dermatozların sıklığı. T.C. Sağlık Bakanlığı Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesi Deri ve Zührevi Hastalıklar Kliniği. Uzmanlık Tezi (Tez Danışmanı:Doç. Dr. Derviş E) İstanbul-
- Taner, C.E., Aydoğan Kırmızı, D., İriş, A., Başoğul, Ö. (2012). Adölesan gebeliklerin sonuçları. *Göztepe Tıp Dergisi*, 27(1):6-10.
- Taşkın, L. (2016). Riskli gebelikler. Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği içinde (s.231-280). Genişletilmiş XIII. Baskı, Ankara:Sistem Ofset Matbaacılık.
- Tel, E., Sabuncuoğlu, S. (2017). Gebelikte Tiroid Fonksiyon Bozukluğunda Kullanılan İlaçlar ve Toksisiteleri. *FA-BAD J. Pharm. Sci.*, 42 (3):239-248.
- The American College of Obstetricians and Gynecologists (ACOG) (2015). First-trimester risk assessment for early-onset preeclampsia. Committee Opinion No. 638. *Obstet Gynecol*, 126:25.
- The American College of Obstetricians and Gynecologists (ACOG). (2015). Emergent therapy for acute-onset, severe hypertension during pregnancy and the postpartum period. Committee Opinion No 623. *Obstet and Gynecol*, 125 (2):521-5.
- The American College of Obstetricians and Gynecologists. (2013). Developed by the Task Force on Hypertension in Pregnancy. Hypertension in pregnancy.
- The American Diabetes Association Standards of Medical Care in Diabetes. (2017). *Diabetes care*. 40 (1):1-142. Erişim Adresi:care.diabetesjournals.org
- The National Institute for Health and Care Excellence (NICE). (2008). Diabetes in pregnancy management. NICE Clinical Guideline 63,1-39. www.nice.org.uk
- The National Institute for Health and Clinical Excellence (NIHCE). (2015). (Diabetes in pregnancy:management from preconception to the postnatal period. NICE clinical guideline 2-67. Erişim Adresi:[nice.org.uk/guidance/ng3](http://www.nice.org.uk/guidance/ng3)
- The Royal Australian and New Zealand College of Obstetricians and Gynaecologists (RANZCOG). (2016). Hypertensive disorders in pregnancy. Queensland Clinical Guidelines 2-32 Erişim Adresi:www.health.qld.gov.au/qcg
- The Royal Australian and New Zealand College of Obstetricians and Gynaecologists (RANZCOG). (2015). Recommendations for the diagnosis of Gestational Diabetes Mellitus (GDM). Queensland Clinical Guidelines 1-3. Erişim Adresi: <https://www.health.qld.gov.au/qcg>
- The Royal Australian and New Zealand College of Obstetricians and Gynaecologists (RANZCOG). Gestational diabetes mellitus. Queensland Clinical Guideline, Erişim Adresi: www.health.qld.gov.au/qcg
- The Royal Australian and New Zealand College of Obstetricians and Gynaecologists (RANZCOG). (2015). Testing for hypothyroidism during pregnancywith serum TSH. Testing of serum TSH levels in pregnant women C-Obs 46.
- The Royal Australian and New Zealand College of Obstetricians and Gynaecologists (RANZCOG). (2014). Venous thromboembolism (VTE) prophylaxis in pregnancy and the puerperium. Queensland Clinical Guidelines. 1-25. Erişim Adresi: www.health.qld.gov.au/qcg

- The Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG). (2011). Diagnosis and treatment of gestational diabetes. RCOG Scientific Impact Paper No. 23; 2-6.
- The Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG). (2016). Gestational diabetes. 1-3.
- The Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG). (2015). Thromboembolic disease in pregnancy and the puerperium: acute management. RCOG Green-top Guideline No. 37b 2-32.
- The Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG). (2015). Reducing the risk of venous thromboembolism during pregnancy and puerperium. Green top Guideline, No.37a 1-40.
- The Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG). (2016). Epilepsy in pregnancy. RCOG Green-top Guideline, No. 68,2-33.
- The Royal College Of Obstetricians And Gynaecologists (RCOG). (2011). Management of sickle cell disease in pregnancy. RCOG Green-Top Guideline, No. 61;1-20.
- The Royal College Of Obstetricians And Gynaecologists (RCOG). (2014). Management of beta thalassaemia in pregnancy. RCOG Green-top Guideline, No. 66; 2-17.
- The Royal College of Obstetricians Gynaecologists (RCOG). (2011). Obstetric cholestasis. Green-top Guideline, No.43:2-14.
- The Society of Obstetricians and Gynaecologists of Canada (SOGC). (2014). Venous thromboembolism and antithrombotic therapy in pregnancy. J Obstet Gynaecol Can, 36(6):527-553.
- The Society of Obstetricians and Gynaecologists of Canada (SOGC). (2012). Delayed Child-Bearing. J Obstet Gynaecol Can, 34(1):80-93.
- The U.S. Preventive Services Task Force (USPSTF) (2014). Screening for Gestational Diabetes Mellitus: Recommendation Statement. Am Fam Physician, 1,90(11):790A-790C.
- Toklu, Z. (2015). Epilepside tedavi stratejileri. Kocatepe Tıp Dergisi, Nisan;16:147-150.
- Türk Epilepsi İle Savaş Derneği. (2012). Epilepsi rehberi. C. Aykut Bingöl (Ed.). Epilepsi Dergisi, 18(1):26-38.
- Türk Toraks Derneği. (2016). Astım Tanı ve Tedavi Rehberi 2016 Güncellemesi. s.66-74.
- Uçar, M.G., Uçar, R.M., Çelik, Ç. (2016). Gebelerde Anemiye Yaklaşım. Türkiye Klinikleri J Fam Med-Special Topics, 7(3):17-24.
- United Nations, The World's Women 2015: Trends and Statistics. New York: United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division. Sales No. E.15.XVII.8. Erişim Adresi:<https://unstats.un.org/>
- Vural, T., Özcan, A., Sancı, M. (2016). Güncel Bilgiler Işığında Gebelikte Demir Eksikliği Anemisi:Demir Desteği Kime? Ne Zaman? Ne Kadar?. Van Tıp Derg., 23(4):369-376.
- Webber, J., Charlton, M., Johns, N. (2015). Diabetes in pregnancy:management of diabetes and its complications from preconception to the postnatal period (NG3). The British Journal of Diabetes 108 & Vascular Disease, 15(3):107-111.
- Wellington:Ministry of Health. (2014). Screening, diagnosis and management of gestational diabetes in new zealand. A clinical practice guideline. ISBN: 978-0-478-44460-5 (online) HP 6087, 1-267.
- World Health Organization (WHO). (2012). Early marriages, adolescent and young pregnancies. Report by the Secretariat. A 65/13. Erişim Adresi: http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA65/A65_13-en.pdf
- Yaşar, Z., Talay, F. (2015). Gebelikte tromboembolik hastalıklara tanısal yaklaşım. Abant Med J., 4(3):302-308.
- Yener Öztürk, F., Altuntaş, Y. (2015). Gestasyonel diabetes mellitus. Şişli Etfal Hastanesi Tıp Bülteni, 49 (1):1-10.
- Yıldız, Y., Yapar Eyi, E.G. (2012). Gebelikte annenin anemisi. The Journal of Gynecology- Obstetrics and Neonatology, 9(35):1456-1459.
- Yıldızhan, R., Kulusarı, A., Edirne, T., Adalı, E., Erol, Ş., Kurdoğlu, M., Kurdoğlu, Z. (2009). Van yöresinde adölesan gebeliklerin analizi. Van Tıp Dergisi, 16, 124-127.
- Yılmaz, S., Üstün, Y., Hızlı, D., Deveer, R. (2012). Gebeliğin İntrahepatik Kolestazı. Gazi Med J, 23:138-44.
- Yılmaz, S.A., Pekin, A.T. (2013). Gebelik ve Konjenital Kalp Hastalıkları. Selçuk Pediatri, 1(1):56-62.